

מדוע הפך משיח לקומוניסט?

הבונה על יסוד רופף, עושה את עצמו רופף. (אימרה ערבית) *
 לא די שהרגתם את המשיח, אתם גם עשיתם אותו לקומוניסט! התלונן בהר"ר מור מר אחד מראשי העדה המוסלמית בנצרת, בשיחה עם אורחים עבריים. היה זה סיכום נאה למצב הרוח שהשתרר ב"עיר מולדתו של ישוע בן יוסף, למחרת הבחירות הגדולות.

העיר עצמה חזרה והיתה שקטה. כמה ימים לפני כן, בשבת, קראו המוסלמים את הנוער מן הכפרים הסמוכים. יחד עם הנוצרים, ידויהם, ריכזו כ"5000 צעירי רום מזוינים באלות בעיר התחתית, ב"מרכז רובע המסעדות, שעה שהכווה ה"קומוניסטי התרכז בעיר העילית, מבצרו. כל רגע יכלו לפרוץ מאורעות דמים. הם לא פרצו.

למראית עין לא היה נצחון הקומוניסט. טים מוהיר, הם הפסידו אפילו כמה אחוזים, לעומת הבחירות לכנסת השניה. אולם ישנו הבדל עצום בין בחירות ל"עיריה, בה קובעים אינטרסים מקומיים, ובין בחירות לכנסת, בה מכריעות דעות פוליטיות. איש לא פיקפק שאם תיערכנה מחר בחירות לכנסת השלישית, תהיה נצרת, בירת הישוב הערבי בישראל, בע"ל רוב קומוניסטי מובהק.

הפלא הגדול הוא שבמצב זה נערכו בחירות בכלל. העיריה הקודמת, שנב"חרה עוד בימי האנגלים, שלטה במצב. איש לא דרש בחירות — מלבד הקומוניסטים. ראש העיר עצמו, שידע את ה"מצב, התנגד להן בתוקף. מי שיכנע את הממשלה לערכן?

בעיני מוסלמים ונוצרים כאחד, השטן במחזה הוא חבר הכנסת סייף אל-דין זועבי, איש מפא"י. הוא רוצה להכניס את כל העולם לתוך גריה ולשבת על פיה! הכריז אחד מנאמניו של ראש העיר הקודם. הוא ידע מה הוא מדבר: זועבי הוא שרצה בבחירות, כדי לקע"

הבחירות בנצרת היו, קודם כל, תבוסה מוחצת לכל המדיניות המבולבלת של ממשלת ישראל כלפי המיעוט הערבי. האיש המאפיין מדיניות זו מאין כמו"הו הוא אהמד פאהום בק, בן-זודו של ראש העיר, גבר גבה"קומה ויפה תו"ארי. סבו קיבל את תואר האצולה ה"גבוה מידי התורכים. אחיו נרצח בשנת 1937 בידי כנוספיות המופתי, כנקמה על תמיכת המשפחה באנגלים. אהמד עצמו היה אחד מעשירי נצרת, בעל קבוצת בתים במרכז העיר ואדמות נרחבות ב"עמק יזרעאל.

בימי המלחמה ברח ללבנון, ושאר שם שמונה חודשים. ממשלת ישראל הרשתה לו לחזור. אולם היא לא החזירה את רכו"שו. הוא הפך לאחד מאותם היצורים המוזרים — הנפקדים ה"הולכים" — אורחי מדינת ישראל כחוק הנחשבים ב"כל זאת לנפקדים. גופי בישראל, אך נשמתי איננה כאן", התלוצץ אהמד בק. אלא שאין זה ענין להלצות — לפחות לא לאהמד עצמו. בעל לאשה ואב לששה ילדים קטנים, הנאלץ לשלם לאפוטרופוס שכר-דירה עבור הדירה שהוא גר בה בביתו שלו. אדמותיו הופקעו, נמסרו ב"חלקם לערבים אחרים. בהסתכלו מבעד לחלון ביתו נתקל מבטו ברכושו — שנלקח ממנו.

9000 איש הגישו בקשות להחזרת רכו"שם העירוני מידי האפוטרופוס. 700 איש זכו לתשובות חיוביות. האחרים חיים כמו אהמד בק הגאה, המתקיים על תמיכת בני משפחתו ועל שכר-דירה החשאי שמשלמים לו הדיירים הערביים של רכו"שו המופקע, מתוך רחמנות. הוא משקיץ את גאותו ואת יגונו בבקבוקי קוניאק בלתי-ספורים.

אהמד בק פאהום שמח על נצחון הקומוניסטים.

בית-חרושת לקומוניסטים

לא הרחק ממנו, במפעל גדול — וריק

גם את השייך השני באלף לירות. חיין השלישי ראה שאין מוצא, קרא לכובש: „אמרו לך שזה סוס"עבודה, אמרת שזה לא נכון. אמרו לך שזה סוס"רכיבה, ושוב אמרת שזה לא נכון. אם כן, קח את אלף הלירות שלי ואל תשאל אותי שאלות!"

ההיקש: יעשו הערבים כאשר יעשו, ממשלת ישראל תפגע בהם.

קוף לסען קוף

בשיא המערכה, הופיעו פתאום ברח"ו בות כרוזים מודפסים, חתומים על ידי משוגע העיר. הכרוז קרא לאורחים להצ"ביע בעד הקומוניסטים, מפני שהאות ק" (אות הרשימה של מק"י) היא דאות ה"ראשונה של המלה „קוף". מישוה פיור כרוזים אלה לפני המשוגע. הלה התכופף, הרים את הכרוזים, ראה את התימתו עליהם, החל מוכר אותם במחיר לירה אחת לגליון.

אלא שאיש בנצרת לא צחק באמת מן הקומוניסטים. בני המשפחות האצי"לות יכלו ללעוג לבני האספסוף, שליחי מק"י בעיריה החדשה: מורה גימנסיה,

זוהי, משפחה טיפונית. הבעל מחוסר-עבודה מזה חודשים, המפעל בו עבד מוחרם עליידי היהודים הוא לא קרא מימיו את מארכס. אולם הוא שמע לך הקומוניסטים מבטיחים להם ועבודה, וזהו כל אשר רוצה — מלבד בסול היתרי-התנועה.

...ומה שאינו תלוי בו

דור, בעל בית-מרקחת, פקיד, צבעי, פו"על. אולם ששה אלה מייצגים לא רק את הגוש המלוכד היחיד בקרב 15 הנבח"רים, גוש שבלעדיו קשה — ואולי בלתי-אפשרי בכלל — לבחור בראש-עיר. הם מייצגים גם את המפלגה היחידה ה"קיימת כיום ברחוב הערבי בישראל.

ביד החוקה

אין ספק שרק בדרך אחת אפשר היה לצמצם את השפעת מק"י: על ידי הק"מת מפלגה ערבית אמיתית, שתהיה נא"מנה למדינה, תילחם בחריפות למען זכו"יות המעוט, תהיה מורכבת מאנשים יש"רים. אולם אין כמעט ערבי המאמין באפשרות זו. דעת הרוב: אם יקום ערבי וייוזם מבצע כזה, תרד עליו היד הח"קה של הממשלה. בעיני אנשים שכל פרוטסט תלוי בהיתרי-תנועה של המו"של הצבאי, ושכל רכושם בידי האפוט"רופוס על רכוש הנפקדים, זהו שיקול נכבד מאד.

ללא התפתחות זו, פועלת ממשלת יש"ראל במישרין לטובת המפלגה הקומוניסטית הישראלית. שיתוף הפעולה בין שני הגורמים מושלם. אם הבחירה היא בין קומוניסט לבין קוילינג-בוחרים רוב תושבי נצרת במשיח האדום.

תיים פסקה העבודה במפעל לחלוטין. איש לא הומין עוד את מרצפותיו — אף כי מפעלו הוא אחד הגדולים ביותר בארץ, מצויד במכונות חדישות.

תחילה לא הבין את אשר קרה. לקו"חות יהודיים הופיעו במפעל, ביקשו דוג"מאות ומחירים, יצאו מרוצים. כעבור שבוע קיבל בכל מקרה הודעה שהעסק מבטל. כשעלה בידו, לבסוף, להוציא את האמת מפי המזוינים, לא הופתע: בכל פעם התנגדה ההסתדרות להבאת מרצפות מנצרת הערבית, דרשה להו"מינן ממפעל יהודי הנמצא באזור ה"בניה.

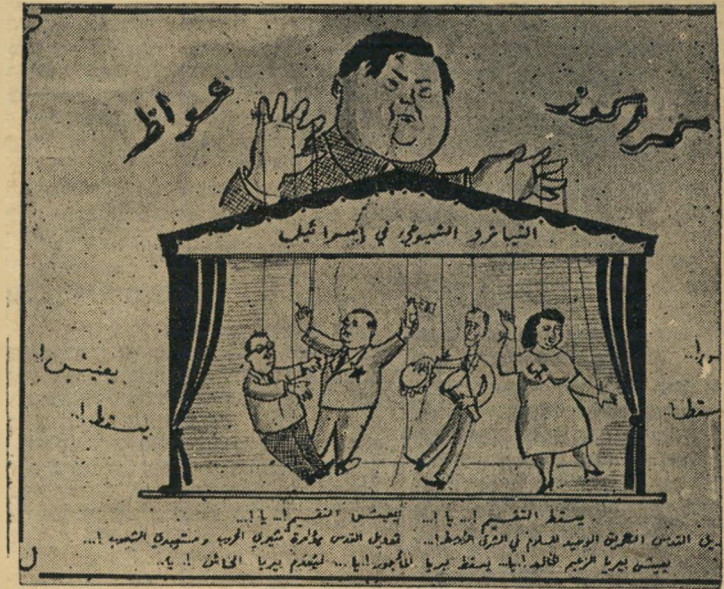
כל חודש מפסיד שאלופי אלף לירות, שכר-דירה ומסים. הוא מוכן כיום למכור את חלקו לסולל-בונה כמעט בכל מחיר, בחמישית הסכום שנוכר לפני שנתיים. אולם סולל-בונה נותנת לו לפרפר. קאראם שלופי לא התפלא על נצחון הקומוניסטים. 50 מפועליו המובטלים, שהיו כולם חברי ברית פועלי ארץ-ישראל המפא"ית, הפכו מזמן לקומוניסטים מושבעים, הוא הדין לגבי כל שאר המפעלים המושבתים בנצרת הגוש"סה. אף אחד מהם אינו מייצר עוד בש"

ביל השוק העברי. רק השוק הערבי ה"צומצם מספק עבודה לבית-חרושת ערבי.

מוטב למות בכדור...

איש בנצרת אינו מכין מדוע מחזירה הממשלה ערבים מחוץ-לארץ ומרעיבה אותם, או מדוע קונה סולל-בונה חצי מפעל ומשבייתה את כולו. אולם כל ער"בי מרגיש כי יש כוונה אחת למצ"שלה: להמאס את החיים על הערבים. "היחס אלינו גרוע יותר מן היחס אל המא"מאו בקניה", קרא בהתרגשות נכ"בד מוסלמי חשוב, שאינו נרתע מלגלות כי בעבר לחם נגד האנגלים בראש מורם, מפני שהיו פולשים ורים, אך קיבל את מרות המדינה, מפני שהיא מרות מקו"מית. "האנגלים תופסים את איש המאו"מאו והורגים אותו במקום. אך אותי הור"גים עשר פעמים ביום. מוטב לי למות בכדור מאשר יאשימוני פעם שאני בוגד ופעם שאני רוצח ופעם שאני מרגל..."

נכבד אחר, מתון יותר, סיפר משל ערבי: מעשה בכובש שכבש עיר, קרא לשלושה השייכים החשובים והצביע על סוס. "האם זה סוס"עבודה או סוס"רכי"בה? תבע לדעת. השייך הראשון הסתכל, החליט: "סוס"עבודה הוא! אך הכובש פסל את תשו"בתו, קנס אותו בתשלום אלף לירות. בראות זאת השייך השני, מיהר ל"הכריז: "יהי-סידי, זהו-סוס-רפיבה"אולם הכובש פסל גם תשובה זו, קנס

מה שתלוי במאלנקוב...

זהו כרוז תעמולה אנטי-קומוניסטי, ש"הוכן על ידי עובדי ההסתדרות היהודיים. הוא מראה ארבעה ממועמדי מק"י בנצרת רוקדים לפי פקודת מאלנקוב. השפעת הכרוזים היתה אפסית. מאלנקוב רחוק מנצרת ואילו הקיפוח קרוב.

— למרצפות, ישב חברו, קאראם שאלו"פי, צעיר בן 30, רחב-מידות, סיפורו היה מחר עוד יותר.

מפעל המרצפות העסיק בימי המנדס 50 פועלים נצרתיים. סיפק את סחורתו לכל רחבי-הארץ, מחיפה עד עמאן. אחרי הקמת המדינה ירדו העסקים. שאלופי סבר כי דאי להעביר חלק ממפעלו ל"ידי סולל-בונה. עבור 50% שילמה ה"חברה ההסתדרותית כ"5000 ל"י. עבור 50% הנתרים היתה מוכנה לשלם מי עשר — 50 אלף לירות. אולם שאלופי שמר על הציו.

אם קיחה שאלופי כי התמרון ישנה את המצב הטובה, טעה מרות. לפני כשנ"

קע את שלטונה של משפחת ראש העיר. עד אז היתה חלוקה בינלמנית: מש"פת פאהום, העשירה ביותר בנצרת, של"טה בעיריה, ואילו משפחת זועבי, ה"עשירה סחורה, שלטה בכנסת. אולם מאז נטש סייף אל-דין את אשתו, בת משפחת פאהום, שילדה לו רק בנות, כדי לשאת אשה שניה (ממנה קיווה לבנים) התחדדו היחסים. הבחירות נועדו להשמיט את הקרקע מתחת לפאהומים. כך התפלגה החזית האנטיקומוניסטית.

אהמד בק שמח

אולם הריב בין הפאהומים והזועבים אינו אלא חלק קטן מן התמונה הכללית.